CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
VERICA TRSTENJAK
prezentate la 19 februarie 2009 [1]

1. Prezentul recurs al Comisiei este îndreptat împotriva Hotărârii Tribunalului din 12 septembrie 2007, MTU Friedrichshafen/Comisia (T-196/02, Rep., p. II-2889, denumită în continuare „hotărârea atacată"). Prin această hotărâre, Tribunalul a anulat în parte Decizia 2002/898/CE a Comisiei din 9 aprilie 2002 (denumită în continuare „decizia atacată") privind ajutorul de stat acordat de Germania în favoarea SKL Motoren- und Systembautechnik GmbH (denumită în continuare „SKL-M").

2. În decizia atacată, Comisia a dispus mai întâi restituirea ajutorului în valoare de 34,26 milioane de euro acordat SKL-M. Anularea în parte privește articolul 3 alineatul (2) din decizia atacată, prin care Comisia a dispus restituirea solidară în sarcina MTU Friedrichshafen GmbH (denumită în continuare „intimata"), a unei sume de 2,71 milioane de euro din ajutorul acordat SKL-M.

3. Prezentul recurs se axează pe interpretarea și pe aplicarea articolului 13 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (devenit articolul 86 CE) [2]. Potrivit acestei dispoziții, în cazul în care un stat membru nu respectă, în cadrul procedurilor privind ajutoarele de stat, un ordin de furnizare a informațiilor, Comisia adoptă decizia pe baza informațiilor disponibile.

I — Cadrul juridic

4. Potrivit articolului 87 alineatul (1) CE, cu excepția derogărilor prevăzute în tratat, sunt incompatibile cu piața comună ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre.

1 — Limba originală: germana.

2 — JO L 83, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 41.

5. Regulamentul nr. 659/1999 are ca obiect organizarea procedurilor privind ajutoarele de stat. Articolele 10-15 din acest regulament reglementează procedura privind ajutorul ilegal. Potrivit articolului 10 din acest regulament, Comisia examinează fără întârziere informații privind un ajutor pretins ilegal [3] și solicită, dacă este necesar, statului membru în cauză să furnizeze informații [4]. În cazul în care, în ciuda unei atenționări, statul membru în cauză nu furnizează informațiile solicitate în termenul stabilit de Comisie sau furnizează informații incomplete, Comisia solicită furnizarea informațiilor prin intermediul unei decizii [5], precizând care sunt informațiile necesare și stabilind un termen adecvat pentru furnizarea acestora [6].

6. Potrivit articolului 13 alineatul (1) prima teză coroborat cu articolul 4 alineatul (4) din Regulamentul nr. 659/1999, Comisia va iniția procedura oficială de investigare dacă va constata, în urma unei examinări preliminare, că există îndoieli cu privire la compatibilitatea unei măsuri notificate cu piața comună. În temeiul articolului 13 alineatul (1) a doua teză coroborat cu articolul 7 alineatul (5) din regulamentul menționat, Comisia adoptă o decizie negativă dacă, în cadrul procedurii oficiale de investigare, constată că ajutorul notificat nu este compatibil cu piața comună. Potrivit articolului 13 alineatul (1) a treia teză din regulamentul menționat, decizia se adoptă, în cazul nerespectării unui ordin de furnizare a informațiilor, pe baza informațiilor disponibile.

7. Potrivit articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999, atunci când adoptă decizii negative în cazuri de ajutor ilegal, Comisia decide ca statul membru în cauză să ia toate măsurile necesare pentru recuperarea ajutorului de la beneficiar. Comisia nu solicită recuperarea ajutorului în cazul în care aceasta ar contraveni unui principiu general de drept comunitar.

II — Situația de fapt, decizia atacată și hotărârea atacată

8. SKL-M este o întreprindere care proiectează și produce motoare pentru nave și pentru sectorul energetic. SKL-M a aparținut unui grup de întreprinderi est-germane, care au fost privatizate în 1994. După eșuarea planului inițial de restructurare, Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben (denumită în continuare „BvS”) a decis continuarea procesului de restructurare a SKL-M în vederea unei vânzări ulterioare.

9. Intimata este o întreprindere care, printre altele, produce motoare Diesel de mare putere. În urma eforturilor depuse de BvS,

3 — Articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999.
4 — Articolul 10 alineatul (2) prima teză din Regulamentul nr. 659/1999.
5 — Articolul 10 alineatul (3) prima teză din Regulamentul nr. 659/1999.
6 — Articolul 10 alineatul (3) a doua teză din Regulamentul nr. 659/1999.

SKL-M și intimata au încheiat la 5 noiembrie 1997, în perspectiva preluării de către intimată a SKL-M, următoarele acorduri.

10. Primul acord atribuia intimatei o opțiune de cumpărare a tuturor acțiunilor SKL-M, cu posibilitatea achiziționării acestora la prețul simbolic de o marcă germană până la 1 decembrie 1999, iar apoi la un „preț rezonabil" până la 31 decembrie 2001.

11. Al doilea acord încheiat între SKL-M și intimată, denumit Wechselseitiger Lizenz- und Kooperationsvertrag (denumit în continuare „WLKV"), privea crearea unei întreprinderi comune. Acesta stabilea modalitățile utilizării în comun a know-how-ului existent al celor două întreprinderi, precum și ale studiului, ale fabricării și ale vânzării a două noi tipuri de motoare.

12. Tot la 5 noiembrie 1997, a fost încheiat un acord între BvS, landul Saxonia Superioară și SKL-M, care reglementa plata către SKL-M a unor ajutoare pentru restructurare.

13. Prin scrisoarea din 9 aprilie 1998, autoritățile germane au notificat Comisiei măsurile de ajutor acordate de BvS în favoarea SKL-M. Întrucât o parte a acestor măsuri de ajutor a fost deja implementată, procedura a fost înregistrată sub numărul NN 56/98 drept ajutor nenotificat. Ca urmare a incertitudinilor juridice privind modul de apreciere a măsurilor de ajutor acordate în favoarea SKL-M, intimata a renunțat să mai preia SKL-M. Cele două întreprinderi și-au continuat însă colaborarea în cadrul WLKV.

14. La 15 iunie 2000, intimata s-a prevalat de articolul 5 din WLKV. În conformitate cu această dispoziție, a fost autorizată, în schimbul unei remunerații sub forma unei plăți unice, să utilizeze cu titlu exclusiv față de terți know-how-ul menționat în WLKV. Această plată unică era destinată să acopere cheltuielile de dezvoltare efectuate de SKL-M. Valoarea acesteia a fost determinată în funcție de bugetul convenit în anexa I la WLKV și a fost calculată la o sumă totală de 3,43 milioane de euro. În iulie 2000, know-how-ul menționat la articolul 5 WLKV a fost inventariat și pus la dispoziția intimatei. În contraprestație, aceasta din urmă a efectuat către SKL-M plata unică convenită.

15. După o examinare preliminară a informațiilor transmise de autoritățile germane, Comisia a apreciat că măsurile în litigiu suscitau îndoieli grave în ceea ce privește compatibilitatea lor cu piața comună. Prin scrisoarea din 8 august 2000, aceasta a informat autoritățile germane cu privire la

decizia sa de a deschide procedura oficială de investigare. Această decizie a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* [7], iar Comisia a invitat persoanele interesate să își prezinte observațiile. Cu această ocazie, Comisia a întrebat de asemenea autoritățile germane dacă intimata beneficiase de ajutoarele acordate SKL-M sau era susceptibilă să profite de acestea [8].

16. La 1 septembrie 2000, a fost deschisă o procedură de faliment împotriva SKL-M.

17. La 16 octombrie 2000, la 6 aprilie 2001 și la 17 octombrie 2001, Republica Federală Germania a comunicat observațiile sale privind decizia de inițiere a procedurii oficiale de investigare. Niciun terț interesat nu a transmis observații Comisiei.

18. Prin scrisoarea din 19 septembrie 2001, Comisia a dispus ca autoritățile germane să furnizeze informațiile necesare pentru aprecierea compatibilității ajutorului acordat SKL-M, în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 659/1999. În această scrisoare, Comisia a adresat din nou întrebarea dacă o parte a ajutoarelor acordate către SKL-M fusese utilizată mai mult în interesul intimatei decât în interesul SKL-M, deoarece informațiile de care dispunea nu îi permiteau să stabilească acest aspect. Comisia a solicitat în special informațiile care erau necesare pentru a se stabili dacă prețul plătit de intimată pentru know-how reflecta valoarea sa de piața actuală sau prevăzută. Comisia amintea că, în lipsa acestor informații, urma să adopte o decizie finală pe baza informațiilor aflate în posesia sa. De asemenea, aceasta invita autoritățile germane să transmită scrisoarea respectivă și intimatei.

19. La 9 noiembrie 2001, Comisia le-a reamintit acestora că, în cazul în care nu se conformează ordinului de furnizare a informațiilor, decizia va fi adoptată pe baza informațiilor disponibile, potrivit articolului 13 din Regulamentul nr. 659/1999.

20. Prin scrisorile din 23 ianuarie, din 26 februarie și din 11 martie 2002, autoritățile germane au răspuns ordinului de furnizare a informațiilor. Prin scrisoarea din 5 martie 2002, acestea au transmis Comisiei și observațiile intimatei referitoare la decizia de inițiere a procedurii oficiale de investigare, în special în ceea ce privește utilizarea know-how-ului și plata unică efectuată de intimată către SKL-M.

7 — JO 2001, C 27, p. 5.
8 — Punctul 103 din decizia de inițiere a procedurii oficiale de investigare.

A — *Decizia atacată*

21. La 9 aprilie 2002, Comisia a adoptat decizia atacată. În această decizie, Comisia a constatat că, în ciuda ordinului de furnizare a informațiilor, Republica Federală Germania nu furnizase informații suficiente care să permită excluderea faptului că intimata profitase indirect, prin intermediul WLKV, de ajutoarele acordate în favoarea SKL-M. Din aceste motive, Comisia a fost nevoită să decidă pe baza informațiilor disponibile [9].

22. Prețul cesiunii know-how-ului plătit SKL-M de intimată a fost mai mic cu 2,71 milioane de euro față de cheltuielile reale de dezvoltare efectuate de SKL-M [10].

23. În considerentul (85) al deciziei atacate, Comisia a susținut că ajutorul acordat SKL-M pentru compensarea pierderilor ocazionate de dezvoltarea know-how-ului ar fi putut fi utilizate mai mult în interesul intimatei decât în interesul SKL-M.

24. În considerentul (86) al deciziei atacate, Comisia a constatat că suportarea riscului financiar de către SKL-M, societate controlată de stat, nu era conformă principiului investitorului care activează într-o economie de piață și că participarea intimatei nu a avut la bază o procedură care să corespundă unei licitații deschise. În consecință, aceasta a considerat că transferul know-how-ului putea echivala cu transferul către intimată al unor resurse de stat cu un cuantum maxim de 2,71 milioane de euro.

25. În concluziile sale formulate în considerentele (87) și (88), Comisia a constatat mai întâi că Germania a acordat un ajutor cu încălcarea articolului 88 alineatul (3) CE [11]. SKL-M trebuia, așadar, să restituie o sumă de 34,26 milioane de euro. Întrucât, pe baza informațiilor disponibile, nu se putea exclude faptul că intimata a profitat de transferul know-how-ului, suma de 2,71 milioane de euro trebuia să fie restituită în solidar de SKL-M și de intimată. Plecând de la aceste concluzii, la articolul 3 alineatul (2) din decizia în atacată, Comisia a dispus că, din suma totală de 34,26 milioane de euro pe care SKL-M trebuia să o restituie, autoritățile germane trebuie să solicite SKL-M și intimatei restituirea în solidar a sumei de 2,71 milioane de euro.

9 — Considerentele (77) și (78) ale deciziei în litigiu.

10 — Considerentul (81) al deciziei în litigiu.

11 — Comisia a considerat ajutorul acordat SKL-M ca fiind incompatibil cu Orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate (JO 1994, C 368, p. 12), aflate la acea dată în vigoare.

B — *Hotărârea atacată*

26. La 28 iunie 2002, intimata a introdus o acțiune în anulare împotriva deciziei atacate în temeiul articolului 230 CE. În cererea formulată, aceasta a solicitat declararea nulității articolului 3 alineatul (2) din decizia atacată, în măsura în care prin această dispoziție se dispune în sarcina sa restituirea solidară a unei sume de 2,71 milioane de euro din ajutorul acordat SKL-M. În susținerea cererii, aceasta a argumentat, în special, că aplicarea de către Comisie a articolului 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999 a fost viciată de o eroare de drept.

27. Prin hotărârea atacată, Tribunalul a admis acțiunea. În motivarea acesteia, Tribunalul a subliniat, în esență, că articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999 nu permite Comisiei să impună unei anumite întreprinderi o obligație de restituire atunci când transferul resurselor de stat de care ar fi beneficiat respectiva întreprindere este ipotetic [12].

12 — Punctul 46 din hotărârea atacată.

III — Procedura în fața Curții și concluziile părților

28. Recursul Comisiei din 21 noiembrie 2007 a fost primit de Curte la 23 noiembrie 2007. Intimata și Comisia au depus observații în cadrul procedurii scrise. Nu a avut loc o ședință.

29. Comisia solicită:

— anularea în tot a hotărârii atacate;

— pronunțarea definitivă cu privire la litigiu prin respingerea acțiunii ca nefondată;

— obligarea intimatei la plata cheltuielilor de judecată efectuate atât în cadrul recursului, cât și în primă instanță în cauza T-196/02.

30. Intimata solicită Curții:

— respingerea în totalitate a recursului Comisiei împotriva Hotărârii Tribunalului din 12 septembrie 2007 în cauza T-196/02;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

În plus, aceasta menține în întregime concluziile formulate în prima instanță.

IV — Argumentele părților

31. Recursul Comisiei este îndreptat împotriva motivării Tribunalului din cuprinsul punctului 46 și al următoarelor din hotărârea atacată. La punctul 46 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat mai întâi că articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999 nu permite Comisiei să impună unei anumite întreprinderi, chiar și în solidar, o obligație de restituire a unei părți determinate a cuantumului unui ajutor declarat incompatibil cu piața comună, întrucât transferul de resurse de stat de care ar fi beneficiat întreprinderea menționată este ipotetic.

32. Pe de o parte, Comisia a constatat doar că informațiile disponibile nu permiteau să se excludă faptul că intimata beneficiase de un transfer de resurse din partea întreprinderii beneficiare a ajutorului (SKL-M) cu ocazia achiziționării de know-how, în condiții considerate avantajoase. De aici rezultă că obligația de restituire solidară, cuprinsă în decizia atacată, a fost stabilită pe baza unor ipoteze pe care informațiile aflate în posesia Comisiei nu permiteau nici să le confirme, nici să le infirme (punctele 47 și 48 din hotărârea atacată).

33. Pe de altă parte, autorităților naționale le revine sarcina, potrivit deciziei în atacate, să recupereze de la intimată partea din ajutor care nu a putut fi restituită de SKL-M. Acestea nu dispun, așadar, de posibilitatea de a aprecia temeinicia obligației solidare. O astfel de situație nu este în niciun caz consecința necesară a punerii în aplicare a procedurii stabilite în Tratatul CE în materia ajutoarelor de stat. Fiecare stat membru care a acordat ajutorul cu privire la care se dispune recuperarea este, în orice caz, obligat să solicite recuperarea acestuia de la beneficiarii efectivi sub controlul Comisiei, fără să fie absolut necesare menționarea expresă a acestora în decizia de recuperare și, *a fortiori*, precizarea sumelor care trebuie restituite de fiecare beneficiar (punctul 49 și următorul din hotărârea atacată).

A — *Primul motiv de recurs*

34. Prin intermediul primului motiv de recurs, *Comisia* susține, în esență, că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, întrucât a presupus, la punctele 49 și 50 din hotărârea atacată, că beneficiarul unui ajutor nu poate fi determinat, potrivit articolului 13 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 659/1999, pe baza informațiilor disponibile. O asemenea aplicare restrânsă a acestei dispoziții nu poate fi dedusă din formularea sa. În plus, este absolut necesar ca, având în vedere efectivitatea controlului comunitar în materia ajutoarelor, determinarea beneficiarului ajutorului să poată fi efectuată pe baza informațiilor disponibile. Faptul că beneficiarul ajutorului nu trebuie menționat, de fiecare dată, de Comisie în decizia negativă nu înseamnă că aceasta este împiedicată de lipsa de cooperare a unui stat membru să procedeze în acest mod.

35. *Intimata* consideră că primul motiv de recurs este inoperant. În opinia sa, Tribunalul nu a formulat constatarea criticată de Comisie. În hotărârea atacată, acesta a reținut doar că decizia Comisiei referitoare la existența unui avantaj în favoarea intimatei s-a bazat numai pe o ipoteză. În măsura în care Tribunalul a făcut trimitere la faptul că beneficiarul efectiv al ajutorului nu trebuie menționat în mod necesar în decizia Comisiei, aceasta s-a făcut doar din nevoia de clarificare.

36. În plus, primul motiv de recurs este lipsit de pertinență. Decizia atacată a fost anulată deja pentru motivul că decizia de recuperare a Comisiei în sarcina intimatei s-a bazat pe o ipoteză.

37. Mai mult, motivul de recurs este și nefondat. Comisia nu poate să își întemeieze deciziile de recuperare pe ipoteze. Aceasta are obligația fie să aprofundeze examinarea situației de fapt în cadrul procedurii oficiale de investigare, fie să determine beneficiarul în cadrul procedurii de recuperare în cooperare cu statele membre.

B — *Al doilea motiv de recurs*

38. Prin intermediul celui de al doilea motiv de recurs, *Comisia* susține, în primul rând, că Tribunalul a interpretat eronat, la punctul 46 și următoarele din hotărârea atacată, cerințele pe care articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999 le stabilește pentru ca o decizie să poată fi luată pe baza informațiilor disponibile. În cazul în care ordinul de furnizare de informații rămâne fără rezultat, Comisia poate să ia o decizie pe baza informațiilor disponibile. În această privință, nu este posibilă cerința unei certitudini totale. În caz contrar, articolul 13 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 659/1999 ar fi lipsit de semnificație.

39. În al doilea rând, constatarea Tribunalului, potrivit căreia Comisia s-a bazat pe o ipoteză, ar fi eronată. Această critică este admisibil, deoarece privește o calificare juridică a unor fapte, care poate fi verificată în cadrul recursului. Acesta este, de asemenea, întemeiat, deoarece Comisia a prezentat și a apreciat în mod detaliat informațiile disponibile, în special cele furnizate de administratorul judiciar al SKL-M. Incertitudinea care a persistat a privit doar valoarea de piață a know-how-ului preluat de intimată.

40. *Intimata* consideră că al doilea motiv de recurs este inadmisibil, deoarece Comisia contestă, în esență, o chestiune de fapt. Celelalte raționamente ale Comisiei au un caracter general și sunt lipsite de pertinență pentru prezenta cauză. În plus, motivul de recurs este și nefondat. Comisia nu poate să își întemeieze o decizie nefavorabilă pe o ipoteză. Or, Comisia a procedat astfel atât în ceea ce privește existența unui avantaj în favoarea intimatei, cât și în ceea ce privește valoarea acestui avantaj.

V — Apreciere juridică

41. În cele ce urmează vom analiza mai întâi al doilea motiv de recurs (A), iar apoi, primul motiv de recurs (B). Această abordare corespunde structurii hotărârii, deoarece al doilea motiv de recurs este îndreptat împotriva punctelor 46-48 din hotărârea atacată, iar primul motiv împotriva punctelor 49 și 50 din hotărârea atacată. Această abordare ni se pare indicată și pentru faptul că motivarea instanței cuprinsă la punctele 49 și 50 din hotărârea atacată constituie, în opinia noastră, doar o argumentație subsidiară.

A — *Al doilea motiv de recurs*

42. Al doilea motiv de recurs conține două critici: prima critică este îndreptată împotriva modului de interpretare a articolului 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999 (1), al doilea, împotriva constatării Tribunalului, potrivit căreia Comisia s-a bazat doar pe o ipoteză (2). În opinia noastră, ambele critici trebuie respinse.

1. Cu privire la interpretarea articolului 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999

43. Nu putem identifica nicio eroare de drept în ceea ce privește interpretarea Tribunalului cu privire la articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999. Tribunalul a subliniat în mod corect că o decizie de restituire în sarcina unei anumite întreprinderi nu poate fi întemeiată doar pe ipoteza că întreprinderea în cauză ar fi beneficiat de un avantaj, chiar dacă se ia în considerare articolul 13 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 659/1999 și în cazul în

care condițiile prevăzute de această dispoziție ar fi îndeplinite.

44. Mai întâi, trebuie menționat că articolul 13 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 659/1999 trebuie interpretat ținându-se seama de exigențele și de cerințele pe care dreptul primar le stabilește în privința deciziilor pe care Comisia le ia în cadrul procedurii privind ajutoarele de stat. Potrivit articolului 87 alineatul (1) CE, o condiție pentru adoptarea unei decizii de recuperare în sarcina unei anumite întreprinderi este ca întreprinderea respectivă să fi beneficiat de ajutoare acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat care, prin avantajul existent în favoarea întreprinderii în cauză, denaturează sau amenință să denatureze concurența și afectează schimburile comerciale dintre statele membre. O analiză de ansamblu a condițiilor prevăzute la articolul 87 alineatul (1) CE arată că existența unui avantaj în favoarea întreprinderii în cauză trebuie constatată în mod pozitiv, în timp ce, în privința denaturării concurenței, este suficientă constatarea unei amenințări.

45. Prin urmare, considerăm că dreptul primar impune Comisiei să formuleze, cel puțin în cazul concluziilor privind chestiuni de drept, o constatare pozitivă privind existența unui avantaj în favoarea unei întreprinderi atunci când dorește să emită o decizie de recuperare în sarcina acestei întreprinderi. În opinia noastră, faptul că aceste cerințe stabilite de dreptul primar nu sunt puse în discuție de dispozițiile articolului 13 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 659/1999 rezultă și din împrejurarea că acest regulament reprezintă un regulament de punere în aplicare în sensul articolului 89 CE.

46. În plus, din dispozițiile articolului 13 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 659/1999 nu reiese că, în cazul în care un stat membru refuză să coopereze, Comisia își poate întemeia decizia de recuperare pe ipoteza că întreprinderea în cauză ar fi beneficiat de un avantaj.

47. Prin dispozițiile articolului 13 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 659/1999, legiuitorul comunitar a preluat jurisprudența constantă potrivit căreia Comisia poate să adopte o decizie pe baza informațiilor disponibile atunci când statul membru nu respectă un ordin de furnizare de informații [13]. Prin această dispoziție se oferă Comisiei un instrument suplimentar pentru a obține, și în ceea ce privește deciziile referitoare la ajutoare ilegale, informațiile necesare atunci când un stat membru refuză să colaboreze pentru a împiedica sau pentru a face mai dificilă adoptarea unei decizii [14].

48. În accepțiunea noastră, această dispoziție reglementează în primul rând măsura în care Comisia trebuie să investigheze situația de fapt. Aceasta stabilește un echilibru între principiul dreptului la apărare și interesul Comisiei, acela de a acționa, cât mai repede posibil, împotriva ajutoarelor contrare dreptului comunitar. În mod normal, principiul

13 — A se vedea în special Hotărârea Curții din 14 februarie 1990, Franța/Comisia (C-301/87, Rec., p. I-307, punctul 22), Hotărârea din 21 martie 1991, Italia/Comisia (C-303/88, Rec., p. I-1433, punctul 47), Hotărârea din 13 aprilie 1994, Germania și Pleuger Worthington/Comisia (C-324/90 și C-342/90, Rec., p. I-1173, punctul 29).

14 — Sinnaeve, A., în Heidenhain, M., „Handbuch des Europäischen Beihilfenrechts", Beck, 2003, § 34, punctul 6.

dreptului la apărare obligă Comisia să solicite statului membru, în cadrul procedurii privind ajutoarele de stat, prezentarea tuturor informațiilor necesare [15]. În cazul în care un astfel de ordin al Comisiei rămâne fără rezultat, poate să adopte decizia pe baza informațiilor disponibile.

49. Această dispoziție produce efecte asupra controlului jurisdicțional al deciziei Comisiei. În cazul în care un stat membru nu infirmă, în ciuda unui ordin de furnizare a informațiilor, indiciile deținute de Comisie privind existența unui ajutor, nu se poate imputa Comisiei că s-a întemeiat pe aceste indicii, chiar și în cazul în care acestea au un caracter fragmentar sau incomplet [16]. Prin urmare, articolul 13 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 659/1999 stabilește condițiile în care Comisia poate considera o împrejurare ca fiind dovedită, pe baza informațiilor, eventual incomplete, de care dispune [17].

50. Pe de altă parte, nu putem deduce nici din formularea acestei dispoziții („decizia se adoptă pe baza informațiilor disponibile”), nici din jurisprudența [18] preluată de această dispoziție un drept al Comisiei de a prezuma îndeplinirea condițiilor prevăzute de articolul 87 alineatul (1) CE, în cazul în care nu se respectă un ordin de furnizare de informații. Prin urmare, articolul 13 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 659/1999 nu exonerează Comisia de obligația de a constata în mod pozitiv existența unui ajutor, de a întemeia această apreciere juridică pe elemente de fapt concrete și de a constata în acest sens existența elementelor de fapt concrete [19]. Această dispoziție reduce doar nivelul probatoriu de la care Comisia poate admite existența elementelor de fapt prezumate. Considerăm că această interpretare a articolului 13 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 659/1999 se impune și cu privire la drepturile la apărare ale statelor membre, respectiv ale altor persoane afectate de decizie, care ar dori să cunoască ipotezele pe care Comisia și-a întemeiat decizia.

51. Contrar argumentelor prezentate de Comisie, o asemenea interpretare a articolului 13 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 659/1999 nu conduce nici la o îngrădire nerezonabilă a punerii în aplicare a interdicției privind ajutoarele. Astfel cum s-a menționat deja, din punctul de vedere al nivelului probatoriu, nu se pretinde Comisiei o „certitudine absolută” cu ocazia aprecierii situației de fapt. Dimpotrivă, în cazul unei

15 — Hotărârea Germania și Pleuger Worthington/Comisia (citată la nota de subsol 13, punctul 29).

16 — Hotărârea Curții din 26 septembrie 1996, Franța/Comisia (C-241/94, Rec., p. I-4551, punctele 36 și 37), și Hotărârea Curții din 13 iunie 2002, Țările de Jos/Comisia (C-382/99, Rec., p. I-5163, punctul 76), Hotărârea Tribunalului din 19 octombrie 2005, Freistaat Thüringen/Comisia (T-318/00, Rec., p. II-4179, punctul 88).

17 — Reglementarea produce, așadar, efecte asupra nivelului probatoriu. Potrivit opiniei exprimate de A. Sinnaeve., citată la nota de subsol 14, articolul 34, punctul 6, această dispoziție facilitează administrarea probelor. A se vedea de asemenea Keppenne, J.-P., „Une vue d'ensemble des règles de procédure de l'article 88 CE et commentaires sur leur application depuis l'entrée en vigueur du règlement 659/1999”, în *European competition law*, 2001, p. 205 și următoarele, 234, care consideră că este avută în vedere o reglementare privind inversarea sarcinii probei.

18 — A se vedea în special Hotărârile citate la nota de subsol 16 Franța/Comisia (punctul 22), Italia/Comisia (punctul 47) și Germania și Pleuger Worthington/Comisia (punctul 29).

19 — A se vedea, în acest sens, și Sinnaeve, A., citat la nota de subsol 14, § 34, nota de subsol 15 cu privire la punctul 6, care menționează că și în acest caz Comisia trebuie să își motiveze decizia, cerințele de motivare fiind însă simplificate.

decizii adoptate pe baza informațiilor disponibile, se admite că, eventual, Comisia nu dispune de toate informațiile care ar putea fi importante pentru aprecierea măsurilor de stat în cauză.

52. Cu toate acestea, în cazul în care Comisia decide că nu este în măsură să constate, pe baza informațiilor de care dispune, existența unui avantaj în favoarea unei întreprinderi, aceasta nu poate să își întemeieze o decizie de recuperare în sarcina acestei întreprinderi pe o simplă ipoteză. Astfel cum s-a precizat în mod corect de Tribunal în argumentația sa subsidiară cuprinsă la punctul 49 din hotărârea atacată, autorităților unui stat membru le revine sarcina să respecte decizia de recuperare. Ele sunt, așadar, obligate să solicite SKL-M (aflată în stare de insolvență) și intimatei restituirea în solidar a sumei ordonate, fără a putea ține seama de faptul că existența unui avantaj în favoarea intimatei are la bază doar o ipoteză a Comisiei [20].

53. Astfel cum Tribunalul a subliniat în mod corect, Comisia poate în schimb – cel puțin într-un caz precum cel în speță – să determine beneficiarul efectiv și valoarea avantajului pe care acesta trebuie să îl restituie în cadrul procedurii de recuperare, în colaborare cu statul membru, acesta din urmă fiind obligat să coopereze [21].

20 — Punctul 49 din hotărârea atacată.
21 — Punctul 50 din hotărârea atacată.

54. În concluzie, apreciem că, având în vedere considerațiile de mai sus, Comisia nu poate să își întemeieze o decizie de recuperare pe o simplă ipoteză, chiar și în cazul îndeplinirii condițiilor prevăzute la articolul 13 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 659/1999. Tribunalul a interpretat, așadar, în mod corect, în cadrul hotărârii atacate, articolul 13 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 659/1999.

2. Cu privire la constatarea Tribunalului, potrivit căreia Comisia s-a bazat doar pe o ipoteză

55. Comisia susține că Tribunalul a apreciat în mod eronat că aceasta s-ar fi bazat în decizia atacată pe o ipoteză. Dimpotrivă, aceasta a constatat că transferul know-how-ului, nerealizat în condițiile pieței, reprezintă un avantaj în favoarea intimatei.

56. Considerăm că această critică este admisibilă. Într-adevăr, constatarea de fapt a Tribunalului nu poate fi supusă, în principiu, controlului în cadrul procedurii de recurs. Cu toate acestea, erorile de drept cuprind atât erori privind interpretarea unei norme, cât și

erori privind aprecierea juridică a unei situații de fapt în raport cu o normă [22]. În măsura în care Comisia susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept calificând conținutul (necontestat) al deciziei atacate drept o ipoteză, apreciem că această critică este admisibilă.

57. Critica este însă nefondată. Tribunalul a reținut în mod corect că transferul resurselor de stat în beneficiul intimatei a fost doar prezumat de Comisie, nu și constatat în mod pozitiv.

58. Comisia a reținut în considerentul (85) al deciziei atacate că ajutorul în cauză *ar fi putut* fi utilizat mai mult în interesul intimatei decât în interesul SKL-M. În considerentul (86), aceasta a reținut că transferul know-how-ului *ar putea* echivala cu transferul către intimată al unor resurse de stat cu un cuantum maxim de 2,71 milioane de euro. În măsura în care Comisia a concluzionat în considerentul (87) că Germania a acordat ajutorul în cauză în mod ilegal, cu încălcarea articolului 88 alineatul (3) CE, nici din această concluzie nu se poate deduce o constatare implicită a unui avantaj în beneficiul intimatei. În considerentul (88), Comisia a stabilit de altfel, din nou, că *nu trebuie exclus* transferul resurselor de stat. Prin urmare, aceasta a precizat că existența unui avantaj în beneficiul intimatei reprezintă doar o ipoteză.

59. Argumentul Comisiei în cadrul procedurii de recurs, potrivit căruia aceasta nu s-a bazat pe o ipoteză sau s-a bazat pe o ipoteză doar în ceea ce privește cuantumul avantajului, nu își găsește, așadar, niciun temei în decizia atacată. Dimpotrivă, în privința transferului resurselor de stat, Comisia a formulat doar o ipoteză și, în concluzie, nu a clarificat, așadar, aspectul legat de existența unui avantaj.

60. Tribunalul a reținut, așadar, în mod corect că, în ceea ce privește existența unui avantaj în beneficiul intimatei, Comisia s-a bazat doar pe o ipoteză.

61. Argumentele aduse de Comisie pentru a explica de ce ar fi putut să constate în mod pozitiv, în prezenta cauză, existența unui avantaj în beneficiul intimatei, respectiv motivele prezentate de intimată pentru a demonstra de ce Comisia nu ar fi putut să formuleze nicio constatare în acest sens, sunt irelevante pentru prezenta procedură de recurs. Întrucât Tribunalul nu este autorizat să substituie motivarea Comisiei cu propria motivare [23], este relevantă doar motivarea pe care Comisia a expus-o efectiv în decizia sa,

22 — Hotărârea Curții din 1 iunie 1994, Comisia/Brazzelli Lualdi și alții (C-136/92 P, Rec., p. I-1981, punctul 49). A se vedea, cu privire la acest aspect, și punctul 3 din Concluziile avocatului general Van Gerven prezentate la 26 iunie 1991 în cauza Costacurta/Comisia (Hotărârea din 21 noiembrie 1991, C-145/90 P, Rec., p. I-5449).

23 — Hotărârea Curții din 27 ianuarie 2000, DIR International Film și alții/Comisia (C-164/98 P, Rec., p. I-447, punctele 44-48).

nu și motivarea pe care Comisia ar fi putut să o expună.

3. Concluzie intermediară

62. În consecință, al doilea motiv de recurs trebuie respins ca nefondat.

B — *Primul motiv*

63. Prin intermediul primului motiv de recurs, Comisia susține că este viciată de o eroare de drept constatarea Tribunalului formulată la punctele 49 și 50 din hotărârea atacată, potrivit căreia beneficiarul unui ajutor nu poate fi determinat, potrivit articolului 13 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 659/1999, pe baza informațiilor disponibile.

64. Acest motiv de recurs este inoperant. Hotărârea atacată trebuie menținută pentru simplul fapt că Tribunalul a procedat în mod corect, pentru motivele menționate anterior, la anularea în parte a deciziei atacate. Comisia nu a fost autorizată să își întemeieze decizia în sarcina intimatei pe o ipoteză [24].

65. În plus, considerăm că acest motiv de recurs trebuie respins și pentru faptul că este îndreptat împotriva unei constatări pe care Tribunalul nu a formulat-o. Contrar celor susținute de Comisie, Tribunalul nu a constatat la punctele 49 și 50 din hotărârea atacată că determinarea beneficiarului unui ajutor pe baza informațiilor disponibile este în principiu exclusă.

66. La punctul 46 din hotărârea atacată, Tribunalul a reținut că articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999 nu permite Comisiei să își întemeieze o decizie de recuperare în sarcina unei anumite întreprinderi pe ipoteza unui transfer de resurse de stat în favoarea acestei întreprinderi. În argumentația subsidiară expusă la punctele 49 și 50 din hotărârea atacată, Tribunalul a reținut că o decizie de recuperare nu poate fi pusă în discuție de autoritățile naționale, chiar și atunci când se întemeiază doar pe o ipoteză, și că acestea trebuie, așadar, să recupereze de la intimată suma reclamată, în cazul în care SKL-M se află în incapacitate de plată. Acesta a mai precizat că reglementările de drept primar în domeniul ajutoarelor nu implică în mod necesar ca, în fiecare caz, beneficiarul sau cuantumul ajutorului să fie menționate deja în decizia de recuperare.

24 — A se vedea Hotărârea Curții din 12 iulie 2001, Comisia și Franța/TF1 (C-302/99 P și C-308/99 P, Rec., p. I-5603, punctele 26-29).

67. Nu putem deduce din niciuna din aceste considerații constatarea criticată de Comisie, potrivit căreia posibilitatea adoptării unei decizii pe baza informațiilor disponibile, în conformitate cu articolul 13 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 659/1999, nu se aplică, în principiu, identificării beneficiarului ajutorului sau debitorului obligației de restituire.

68. În acest context, se ridică problema modului în care trebuie abordat din punct de vedere procedural un motiv de recurs îndreptat împotriva unei constatări pe care Tribunalul nu a formulat-o, cu argumentul că ar fi viciată de o eroare de drept.

69. Intimata solicită respingerea primului motiv de recurs ca inoperant. În acest sens, în speță, se putea reține că al doilea motiv de recurs este îndreptat împotriva unei motivări pe care hotărârea atacată, într-adevăr, nu se întemeiază. Cu toate acestea, considerăm că un motiv de recurs ar trebui respins ca inoperant numai atunci când astfel examinarea sa nu prezintă un interes legitim, întrucât nici admiterea sa nu ar putea conduce la o anulare a hotărârii atacate. În cazul în care recurentul pornește de la o premisă eronată, acest aspect nu influențează în sine interesul său privind examinarea motivului de recurs. Dimpotrivă, problema dacă Tribunalul a formulat sau nu a formulat în hotărârea atacată constatarea criticată de recurent reprezintă o problemă privind temeinicia motivului de recurs [25].

25 — A se vedea, în acest sens, și Ordonanța Curții din 6 martie 1997, Galtieri/Parlamentul European (C-150/96 P, Rec., p. I-1229, punctele 15 și 16).

70. Prin urmare, primul motiv de recurs trebuie respins ca inoperant, pentru motivele menționate la punctul 64 din prezentele concluzii, și, în plus, ca nefondat, pentru motivele menționate la punctele 65-69 din prezentele concluzii.

C — *Concluzie intermediară*

71. Prin urmare, recursul trebuie respins în totalitate.

VI — Cu privire la cheltuielile de judecată

72. Potrivit articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 118 din același regulament, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât intimata a solicitat obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată, iar Comisia a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

VII — Concluzie

73. Având în vedere considerațiile de mai sus, propunem Curții:

— să respingă recursul;

— să oblige Comisia la plata cheltuielilor de judecată efectuate în cadrul recursului.